

EKONOMIJA - VPRAŠANJA ZA TEST

1. Kaj je tržno gospodarstvo?

V tržnem gospodarstvu podjetja proizvajajo dobrine z namenom, da jih prodajo na trgu. Podjetja so specializirana in pretežno v zasebni lasti.

3. Naštej značilnosti tržnega gospodarstva?

- 1 zasebna lastnina
- 2 popolna konkurenca
- 3 profitni motiv
- 4 proizvodnja za trg
- 5 strojna proizvodnja
- 6 svobodno in inovativno podjetništvo
- 7 akumulacija kapitala

4. Pojasni eno izmed vej 3. industrijske revolucije!

a) MIKROELEKTRONIKA:

- i. informacijsko-komunikacijske tehnologije
- ii. robotizirana in hitrejša proizvodnja
- iii. raznovrstna proizvodnja
- iv. boljši izdelki
- v. hitrejše prilagajanje trgu
- vi. manjši stroški na enoto

b) BIOTEHNOLOGIJA:

- vii. alternativni in obnovljivi viri energije
- viii. predelava odpadkov
- ix. manjše obremenjevanje okolja

c) NOVI MATERIALI:

- x. bolj trpežni
- xi. lažji
- xii. cenejši od naravnih
- xiii. manj izčrpi okolje
- xv. manj odpadkov

5. Kaj je koncentracija?

Podjetja povečajo proizvodnjo, prodajo in tržni delež. Kapital se koncentrira (posamezno podjetje ga ima čedalje več).

6. Kaj je tehnološki napredek v povezavi s produktivnostjo?

Ob povečanju tehnološkega napredka se je povečala tudi produktivnost dela. V zadnjih dveh stoletjih se produktivnost letno poveča za 1-3%.

7. Kaj je informacijska doba?

V informacijski dobi se v industriji pojavlja vedno manj delovnih mest in se s tem zmanjšuje delež zaposlenih v industriji.

Povečuje pa se delež v storitvenih dejavnostih. Vedno več je robotiziranega, avtomatiziranega in računalniško vodenega dela.

8. Kaj je upravljanje?

Lastnik odloča kako bo upravljal s svojo lastnino. Upravljanje in nadzor sta lastniku pravno zagotovljeni.

9. Kaj je vodenje?

10. Opredeli oblike lastnine!

Temeljni obliki lastnine sta zasebna in javna lastnina. V sodobnem tržnem gospodarstvu so podjetja večinoma v zasebni lasti, v marsikaterem pa ima določen delež tudi država – to je mešana lastnina.

Majhna podjetja imajo enega lastnika in so v zasebni lasti,

Skupinska zasebna lastnina – podjetja združujejo kapital velikega števila ljudi, najpogosteje kot delniška družba.

11. Kaj je družbena lastnina?

Proizvajalna sredstva so v lasti vseh državljanov – pravega lastnika ni. Zaradi tega so bila mnoga podjetja neučinkovita.

12. Kaj veš o delniški družbi (povezava z gpo)?

- 2 lastniki družbe so delničarji
- 5 lahko so posamezniki-individualni delničarji ali institucionalni delničarji □ lastniki so banke, država, podjetja.
- 8 delničar prejema del dobička-dividende
- 9 ima pravico do nadzora in upravljanja delniške družbe
- 13 v delniški družbi odločajo veliki lastniki (več ima delnic, več dobi glasov)

13. Kaj so povezana podjetja?

- 3 podjetja in finančne ustanove kupujejo delnice drugih podjetij in finančnih ustanov-tako so številna podjetja med seboj lastniško povezana
- 4 v skupini povezanih podjetij je ena družba vodilna

14. Kaj je menedžerska revolucija?

15. Pojasni interese menedžerjev?

- 2 maksimalni dobiček ni edini motiv poslovanja
- 5 zavzemajo se za dolgoročni razvoj podjetja, večjo prodajo, tržno moč, večji tržni delež
- 9 akumulirati je potrebno čim več dobička za rast in razvoj podjetja
- 11 visoke plače in druge ugodnosti (službeno vozilo, dodatno zavarovanje)

16. Kaj je menedžerski odkup?

Menedžerji odkupujejo delnice podjetja v katerem so zaposleni. S tem pridobivajo dividende in hkrati tvegajo, kar jih še dodatno vzpodbuja, da je podjetje še bolj učinkovito in uspešno. Menedžerski odkup mora poteka pregledno in pod poštenimi pogoji.

17. Katere so prednosti delniške družbe z ekonomskega vidika?

- 2 velik kapital in množična proizvodnja
- 3 socialne razlike med lastniki kapitala in delavci so manjše
- 5 ni odvisna od bančnih posojil
- 7 specializirani menedžerji □ učinkovito poslovanje
- 8 delnice lahko kupijo tudi tisti, ki sicer nebi ustanovili lastnega podjetja in tak manjše denarne zneske uporabijo produktivno

18. Kaj je korporacija?

Korporacija je velika delniška družba, ki je nastala z veliko koncentracijo in centralizacijo kapitala. Ima velik kapital in raznovrstno dejavnost. Je neodvisna od bank, saj pridobiva svež

kapital s samofinanciranjem.

19. Kaj so kapitalske povezave znotraj panoge in med panogami?

20. Naštej prednosti korporacij!

- imajo velik tržni delež
- delujejo v mnogih državah
- strateška partnerstva - ostanejo samostojna, na nekaterih področjih sodelujejo, na drugih pa se konkurirajo

21. Kaj je konkurenca?

Konkurenca je tekmovanje med podjetji. Poznamo cenovno, necenovno, monopolno, oligopolno, popolno in nepopolno konkurenco.

23. Katere so značilnosti (dejavniki) konkurence?

- 1 podjetje se težko preseli v drugo panogo
- 2 konkurenca je pretežno popolna
- 3 prevladujejo oligopoli
- 5 kartelni dogovori o količini prodaje in ceni
- 6 cenovna vojna
- 7 konkurenca je pretežno necenovna
- 9 monopolistična konkurenca

24. Pojasni tehnološko konkurenco?

- 1 je konkurenca v tehnologiji
- 2 tehnološke naprave in razvoj, zmanjševanje stroškov, novi izdelki in proizvodni postopki, kakovost in oblikovanje izdelkov.

25. Pojasni prodajno konkurenco?

- 1 je konkurenca s prodajnimi ukrepi
- 4 intenzivno oglaševanje, pospeševanje prodaje, ugodni plačilni in dobavni pogoji, kvaliteta, daljši garancijski rok, brezplačna vgradnja, svetovanje, prilagajanje posameznemu kupcu...
- 7 ker se kupci na določene proizvode navežejo, so pripravljeni plačati višjo ceno.

26. Pojasni substitucijsko konkurenco!

- 1 je konkurenca z nadomestnimi proizvodi
- 2 proizvodnja alternativnih, med seboj zamenljivih proizvodov, ki zadovoljijo isto potrebo.

27. Kaj je kartelni dogovor?

Kartelni dogovor je sporazum med proizvajalci iste panoge o količini prodaje in ceni.

28. Kaj je monopol?

29. Kaj so javna podjetja?

V infrastrukturah, zlasti v javnih storitvah, je naravni monopol. Javna podjetja so: vodovod, toplovod, distribucija plina in elektrike.. Te dejavnosti so vezane na ustrezno omrežje. Zaradi prostorskih in tehnoloških dejavnikov ne more biti več ponudnikov. Javna podjetja so običajno v javni lasti.

30. Kaj je drobno gospodarstvo?

31. Naštej nekaj naravnih monopolov!

Nafta, voda, plin, elektrika.

32. Kdo je podjetnik?

Podjetnik uvaja inovacije; v inovaciji vidi poslovno priložnost na trgu. Podjetnik prevzema tveganje in nosi posledice nepravilnih odločitev. Za dobro delo pa je nagrajen z dobičkom.

33. Pojasni kaj je to država blaginje?

- 1 delavcem zagotavlja zdravstveno in pokojninsko varstvo, izobraževanje
- 3 pomoč brezposelnim
- 4 zagotavlja štipendije, otroške dodatke
- 6 javne dobrine so na voljo brezplačno in po nižji ceni

34. Naštej temeljne naloge države?

- 1 uravnava gospodarsko rast in razvoj
- 3 skrbi za čim večjo zaposlenost delovne sile
- 4 varuje okolje
- 6 preprečuje nastajanje zasebnih monopolov
- 8 preprečuje inflacijo
- 9 organizira proizvodnjo javnih dobrin
- 10 zmanjšuje neenakost
- 11 skrbi za uravnotežene ekn. odnose s tujino

36. Katere so značilnosti sodobne socialne države?

- 2 učinkovita država
- 3 privatizacija državne lastnine
- 4 deregulacija trga
- 5 ustvarjanje razmer za gospodarski razvoj
- 6 aktivna socialna politika
- 8 krčenje velikodušne državne blaginje
- 9 decentralizacija